

В. Я. Плаксієнко, Т. Г. Камінська, Т. Г. Маренич
С. В. Скрипник, М. І. Гордієнко
О. В. Ільчак, О. С. Ткаченко, О. В. Чернецька

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У ВИРОБНИЧИХ ТА АГРОСЕРВІСНИХ КООПЕРАТИВАХ

3-тє видання, перероблене та доповнене

ПІДРУЧНИК

УДК 631.162:631.115.8(075.8)

Б 94

Гриф надано

Міністерством науки і освіти України
(лист №1/11-5512 від 15.04.2014 р.)

Рецензенти:

В. Я. Амбросов – зав. кафедри обліку і аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААНУ;

В. Я. Нусінов - зав. кафедри обліку, аналізу, аудиту і адміністрування підприємства ГМК Криворізького економічного інституту ДВНЗ «КНУ», доктор економічних наук, професор;

В. М. Жук – академік-секретар Національної академії аграрних наук України, доктор економічних наук професор.

Б 94 **Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах:** підручник. 3-тє вид., перероб. та допов / В. Я. Плаксієнко, Т. Г. Камінська, Т. Г. Маренич, С. В. Скрипник, М. І. Гордієнко, О. В. Ільчак, О. С. Ткаченко, О. В. Чернецька / За ред. В.Я. Плаксієнка. – Київ: Вид-во «SBA Print», 2022. – 508 с.

ISBN 978-617-7594-18-4

Підручник підготовлено відповідно до змісту програми вибіркової дисципліни «Облік у сільськогосподарських кооперативах». В ньому передбачено вивчення як загальних засад організації бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах, так і особливостей побудови облікової роботи кооперативних формувань, які спеціалізуються не лише на виробництві сільськогосподарської продукції, а і на її переробці, наданні сервісних, посередницьких та інших послуг. Розкрито також специфіку формування та обліку капіталу кооперативів, їх оподаткування та складання звітності.

Видання рекомендується здобувачам I та II освітньо-професійних рівнів «Бакалавр» та «Магістр», освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування», а також усім спеціалістам економічного профілю та слухачам факультетів (інститутів) освіти для дорослих.

УДК 631.162:631.115.8(075.8)

ISBN 978-617-7594-18-4

© Плаксієнко В. Я., Камінська Т. Г., Маренич Т. Г., Скрипник С. В., Гордієнко М. І., Ільчак О. В., Ткаченко О. С., Чернецька О. В., 2022.
© Видавництво «SBA Print», 2022.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА до 3-го видання	6
1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВАХ.....	8
1.1. Регулювання та організація бухгалтерського (фінансового) обліку. Облікова політика сільськогосподарського кооперативу	8
1.2. Форми бухгалтерського обліку для сільськогосподарських кооперативів	13
1.3. Облік оборотних активів сільськогосподарських кооперативів	22
1.3.1. Облік грошових коштів	22
1.3.2. Облік запасів та малоцінних і швидкозношуваних предметів	37
1.3.3. Облік палива	50
1.4. Облік необоротних активів	56
1.4.1. Облік наявності та надходження основних засобів	56
1.4.2. Облік вибуття основних засобів	64
1.4.3. Облік основних засобів в оренді	67
1.4.4. Порядок нарахування зносу (амортизації) необоротних активів	73
1.4.5. Облік зносу (амортизації) необоротних активів	85
1.4.6. Облік інших необоротних матеріальних активів	90
1.4.7. Облік нематеріальних активів	95
1.5. Облік розрахунків у кооперативі	100
1.5.1. Облік розрахунків з покупцями і замовниками, постачальниками та підрядниками	100
1.5.2. Розрахунки за виданими авансами	106
1.5.3. Облік розрахунків з підзвітними особами	109
1.5.4. Облік розрахунків за претензіями	111
1.5.5. Облік розрахунків за відшкодуванням завданих збитків	112
1.5.6. Облік розрахунків з іншими дебіторами	117
1.5.7. Облік резерву сумнівних боргів	119
1.5.8. Облік короткострокових зобов'язань	122
1.5.9. Облік розрахунків за виплатами працівникам	125
1.5.10. Облік розрахунків за податками і платежами	131

1.6. Облік витрат, доходів і фінансових результатів	133
1.6.1. Основи побудови обліку витрат і доходів	133
1.6.2. Облік витрат і доходів від основної операційної діяльності	134
1.6.3. Облік витрат і доходів від іншої операційної діяльності	137
1.6.4. Облік витрат і доходів фінансової, інвестиційної та іншої діяльності	140
1.6.5. Порядок визначення та обліку фінансових результатів	143

2. ОБЛІК ВИТРАТ ЗА БІОЛОГІЧНИМИ ПЕРЕТВОРЕННЯМИ У ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЦТВА .....

2.1. Загальні принципи та схема обліку виробництва	144
2.2. Облік витрат за біологічними перетвореннями	152
2.3. Основи калькулювання собівартості продукції сільськогосподарських кооперативів	172
2.4. Облік виходу продукції сільськогосподарських кооперативів, оціненої за справедливою вартістю, та доходів від первісного визнання активів	189

3. ОБЛІК РОБІТ ТА ПОСЛУГ АГРОСЕРВІСНИХ КООПЕРАТИВІВ .....

3.1. Види агросервісних виробництв і господарств та завдання обліку	195
3.2. Облік автотранспортного та ремонтно-технічного обслуговування	202
3.3. Облік послуг і витрат машинно-тракторного парку	218
3.4. Облік витрат і доходів інших господарств аграрного сервісу	224
3.5. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції переробних виробництв	230
3.6. Облік заготівельно-збутової діяльності кооперативів	256
3.7. Облік підрядних будівельних робіт	281
3.8. Облік витрат та послуг виробництв з комунального та соціального обслуговування сільського населення	292
3.9. Облік державного фінансування розвитку виробництва продукції рослинництва і тваринництва	305

4. ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ	319
4.1. Правові засади та порядок створення сільськогосподарських кооперативів.....	319
4.2. Облік капіталу сільськогосподарських кооперативів.	323
4.3. Особливості формування, використання та облік фінансових результатів.	329
4.4. Облік земельного капіталу у сільськогосподарських кооперативах	340
5. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ ..	354
5.1. Загальні положення щодо оподаткування	354
5.2. Особливості справляння і обліку податків.....	358
5.3. Загальні вимоги до фінансової звітності	408
5.4. Особливості складання фінансової звітності	418
ЛІТЕРАТУРА	434
ДОДАТКИ	437